

Manual d'educació emocional per joves d'educació secundària

MANUAL PEL PERSONAL DOCENT

Funded by
the European Union

CONSENT

Manual d'educació emocional per joves d'educació secundària
MANUAL PER AL PERSONAL DOCENT

Autoria: Jasmin Finocchiaro, Laia Ezpeleta i Heinrich Geldschläger

Revisió lingüística: Cristina Guarro

Lideratge: Associació CONEXUS Atenció, Formació i Investigació Psicosocials

Entitats col·laboradores: Centro di Ascolto Uomini Maltrattanti, European Network for the Work with Perpetrators, Fundacion Blanquerna, Unizon

Any de publicació: 2023

CONSENT – Combating ONline early access to Sexually explicit material and ENhancing Tools to foster youngsters' healthy intimate relationships
101049565 - CONSENT - CERV-2021-DAPHNE

Finançat per la Unió Europea. No obstant això, els punts de vista i les opinions expressades són només de l'autor/a o autors/es i no reflecteixen necessàriament les de la Unió Europea o de l'autoritat atorgant. Ni la Unió Europea ni l'autoritat atorgant es poden fer responsables.

Amb el suport de:

**Funded by
the European Union**

**Generalitat de Catalunya
Departament d'Igualtat
i Feminismes**

Manual d'educació emocional per joves d'educació secundària

MANUAL PEL PERSONAL DOCENT

1. Marc teòric.....	4
2. El context italià.....	5
3. El context espanyol.....	6
4. Mapeig	7
5. Introducció i objectius generals del programa Consent.....	10
6. Objectius específics del Manual	10
7. Què és i què no és aquest programa? Algunes consideracions inicials.....	11
8. Estructura i metodologia del programa.....	12
9. Programa per alumnat de 13–16 anys (1r–4t ESO)	13
Annex I: Campanyes publicitàries Mòdul 2.2	46
Annex II: Recursos	51

1. Marc teòric

Al segle XXI, la societat europea afronta un repte urgent en la lluita contra la violència de gènere. Informes de l'Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea i de l'EIGE revelen una crua realitat: una de cada tres dones a la Unió Europea ha patit violència física i sexual des dels 15 anys. Aquest panorama desolador reflecteix la urgència d' abordar aquest problema profundament arrelat en les estructures socials i culturals.

No obstant això, els marcs legals i les mesures preventives han demostrat ser insuficients davant d'aquest repte. La violència de gènere no només té conseqüències devastadores per a les víctimes, sinó que també comporta un cost econòmic estimat de prop de 226 mil milions d'euros a la UE. A més, la normalització de la violència i les actituds abusives de la pornografia en línia s'han identificat com una amenaça per al desenvolupament sexual saludable dels i les joves, representant un canvi preocupant en la cultura contemporània.

Objectius clau del projecte i el paper del Manual d'educació emocional per joves d'educació secundària

En aquest context, el projecte CONSENT es presenta com una iniciativa prometedora. Sorgeix de la col·laboració entre serveis especialitzats de suport en violència de gènere, programes per a homes que exerceixen violència, investigadors/es i especialistes en tecnologies de la informació a Espanya, Itàlia, Suècia i Alemanya. A més dels seus objectius fonamentals de promoure rols de gènere saludables i prevenir la violència, el projecte CONSENT destaca per la seva aproximació revolucionària al desenvolupament d'un Manual d'educació emocional per joves d'educació secundària, co-dissenyat amb professors i educadors. Aquest manual no només millorarà la seva motivació per integrar el Manual d'educació emocional per joves d'educació secundària a la seva pràctica, sinó que també integra el coneixement dels col·laboradors sobre la violència de gènere, l'educació afectiva i sexual i la prevenció de la violència sexualitzada amb el coneixement específic que el professorat té sobre les característiques dels seus i de les seves alumnes.

Estratègies del Manual d'educació emocional per joves d'educació secundària i el seu enfocament innovador

Aquest manual no es limita a un conjunt d'exercicis i materials educatius; és una col·lecció que inclou exercicis, vídeos, materials de sensibilització, qüestionaris, etc., adequats per promoure la consciència i canviar actituds. Està enfocat a l'aprenentatge basat en l'experiència, prenent com a referència models d'èxit com el Compass per a l'educació no formal de joves i el Compasito per a l'educació no formal de nens i nenes del Consell d'Europa, centrant-se en l'aprenentatge mitjançant l'experiència directa. La co-creació del manual amb joves i la seva validació mitjançant panells d'assessorament juvenil han garantit que satisfaci les seves necessitats i perspectives. Integrant l'experiència directa dels i les joves, aquest manual es converteix en un pilar essencial

d'aquest projecte holístic, proporcionant una via per abordar els reptes relacionats amb l'exposició a la pornografia i la normalització de la violència en les relacions.

Aquest manual s'alinea perfectament amb els objectius del projecte CONSENT, sent una eina innovadora i adaptable per educar els i les joves sobre la igualtat de gènere i les relacions saludables.

2. El context italià

A Itàlia, l'educació sexual ha estat durant molt de temps objecte de debat i discussió. Dins els grups focals realitzats en territori italià amb adolescents, s'ha apreciat que cada vegada hi ha una necessitat més urgent de començar a parlar de sexualitat i relacions. Per una banda, joves, professionals i algunes figures polítiques destaquen la importància d'introduir l'educació sexual com a matèria curricular a les escoles. No obstant això, aquest tema sovint es troba amb desafiaments per part d'altres figures.

Des d'un punt de vista legislatiu, les lleis italianes no exigeixen específicament l'educació sexual a les escoles. Les directrius nacionals d'educació recomanen incloure l'educació sexual en els plans d'estudi, però la decisió final queda a càrrec de les autoritats escolars locals. Els últims mesos del 2023, es va proposar una llei per introduir l'educació sexual des del nivell de l'escola primària, però fins ara, la proposta no ha estat aprovada.

Davant la falta d'una llei que exigeixi l'educació sexual a les escoles i proporcioni directrius sobre el tema, l'educació sexual s'inclou de manera variable en els plans d'estudi de les escoles italianes. Mentre algunes escoles ofereixen una educació sexual completa, altres poden limitar les discussions a la biologia humana sense abordar aspectes relacionals o socials. De tant en tant, hi ha sessions per parlar de sexualitat dirigides per professionals mèdics o personal hospitalari, centrant-se principalment en els riscos associats a la sexualitat, com la prevenció de malalties de transmissió sexual i embarassos no desitjats.

A més, el professorat sovint es troba gestionant la sensibilitat del tema sense una formació específica, la qual cosa pot afectar negativament la qualitat de l'ensenyament. Moltes vegades, els i les docents es queixen de la manca d'habilitats i formació adequades per compensar l'absència d'educació sexual formal. De fet, la seva educació sobre educació sexual a Itàlia sovint és inadequada.

Un altre desafiament és la disponibilitat de recursos econòmics. Com no hi ha una llei que exigeixi l'educació sexual a les escoles, les institucions que vulguin oferir tallers o espais per als seus estudiants han de confiar en serveis gratuïts o esforçar-se a trobar el finançament

necessari. Algunes escoles poden tenir accés a material educatiu i experts externs per millorar l'educació sexual, mentre que d'altres poden tenir recursos limitats o nuls. Aquesta disparitat pot afectar la qualitat de l'educació sexual que s'ofereix.

En resum, l'educació sexual a Itàlia és una qüestió complexa, amb reptes relacionats amb la legislació, la variabilitat entre escoles, la formació del professorat i l'accés a recursos adequats. Aquests factors contribueixen a una situació on l'educació sexual pot ser inconsistent i sovint insuficient.

L'experiència de CAM

La presentació del projecte CONSENT en el context italià va enfrontar inicialment reptes pel que fa als pares i mares, però al mateix temps, va comptar amb una gran participació dels i de les estudiants de secundària, amb aproximadament 400 alumnes involucrats. Entre els temes més interessants es trobaven el consentiment en les relacions íntimes/sexuals i la discussió sobre la sexualitat no només en termes biològics, sinó també en aspectes emocionals. El projecte es va centrar en com els models actuals expressats a través de les xarxes socials i la pornografia influeixen negativament en els i les adolescents. Els i les joves van expressar la seva capacitat per discutir aquests temes complexos en un ambient de confiança i seguretat, permetent-los involucrar-se, reflexionar i aprendre. El projecte va ser exitós en diverses escoles i hi ha hagut sol·licituds de continuïtat tant per part de les institucions com de fonts externes.

3. El context espanyol

A Espanya, no hi ha cap dubte que l'educació sexual és motiu de debat, tant dins de la comunitat educativa com als mitjans de comunicació. És una preocupació evident a la comunitat. L'educació sexual és legalment -i amb caràcter obligatori - una qüestió transversal que hauria d'incloure's als plans d'estudi. No obstant això, l'estat actual d'aquesta qüestió manca d'acció regular i decidida. En aquest sentit, sovint, l'educació sexual és impartida per associacions i organitzacions externes. Generalment, aquestes són organitzacions especialitzades en educació sexual. Com a resultat, a part de tallers aïllats, l'educació sexual té dificultats per introduir-se de manera transversal en el currículum. En aquest sentit, el resultat és que hi ha una important variabilitat en com les escoles aborden aquesta qüestió, normalment en funció de la seva sensibilitat a la importància de l'educació sexual.

A més, sovint, el personal docent es troba gestionant aquest tema, que és sensible i complex, sense una formació específica. En el marc d'aquest projecte, es van dur a terme diferents grups focals amb persones adultes (famílies i professionals) i joves. La majoria dels grups que es van

realitzar amb joves, es van fer amb nois i noies de 13 a 18 anys, i se'n va fer un a l'escola primària (entre 10 i 12 anys). Aquests espais i el debat que es va generar van proporcionar algunes pautes per desenvolupar de manera més precisa el present manual.

Pel que fa als grups focals amb joves, en general, confirmen les dades revisades anteriorment. Els i les joves demanen als adults no només explicar el que està malament, sinó també proporcionar alguns models o referències positives:

"QUAN ET DIVEN QUE LA PORNOGRAFIA NO REPRESENTA LA REALITAT, TAMPOC EXPLIQUEN QUINA ÉS LA REALITAT".

En la mateixa línia, demanen ser concrets:

"ELS ADULTS PARLEN DEL CONSENTIMENT I AFIRMEN QUE ÉS NECESSARI EN LA SEXUALITAT, PERÒ COM ÉS EL CONSENTIMENT DURANT EL SEXE?"

S'han trobat algunes diferències entre nois i noies, de manera que les noies expressen més preocupació, generalment, sobre l'impacte del consum de pornografia:

"CREC QUE SI MIRES PORNOGRAFIA ABANS DE TENIR SEXE, QUAN TENS SEXE, VEUS QUE NO ÉS EL MATEIX QUE EL QUE HAS VIST A LA PORNOGRAFIA [I ET SENTS MALAMENT], ÉS CLAR QUE NO SENTS PLAER PERQUÈ TENS ALGUNA COSA AL CAP QUE NO ÉS AIXÍ".

4. Mapeig

Aquest manual es basa en la minuciosa elaboració d'un mapatge i anàlisi de les millors pràctiques existents en el camp de l'educació sexual, amb un enfocament específic en les converses crítiques i centrades en fets sobre la pornografia i els seus perjudicis. En total, es van incloure en el mapeig 29 programes i materials metodològics diferents desenvolupats a Austràlia, Canadà, Suècia, el Regne Unit i els Estats Units. A causa de la limitació lingüística de l'equip del projecte, només es van triar materials en anglès i suec per a una anàlisi més detallada.¹

Com a resultat del mapeig realitzat, es van seleccionar els següents cinc materials metodològics per a una anàlisi en profunditat, ja que oferien l'enfocament més sòlid, basat en la recerca i holís-tic, sobre el tema de la pornografia i els seus perjudicis:

¹ Per a la llista completa de mètodes i programes inclosos en el mapeig, vegeu [l'annex I](#) a la pàgina 51.

1. **“It’s Temps we talked” (Austràlia):** Aquesta és una iniciativa de prevenció de la violència que ajuda als i les joves, els pares i mares, les escoles, el govern i el sector comunitari a entendre i abordar la influència de la pornografia. Aquesta iniciativa també inclou un recurs molt complet anomenat “In the Picture”, que dona suport a les escoles secundàries per abordar la influència de les imatges explícites sexualitzades.
2. **“Culture Reframed” (EUA):** Aquest programa té com a objectiu construir la resiliència i la resistència als mitjans hipersexualitzats i la pornografia en els i les joves, equipant els pares i mares/cuidadors/es i els i el professorat amb coneixements, habilitats i mètodes concrets per a conduir converses sobre la pornografia i el seu impacte negatiu.
3. **“Fight the New Drug” (EUA):** Aquesta és una organització sense ànim de lucre no religiosa i no legislativa que proporciona als individus l'oportunitat de prendre una decisió informada sobre la pornografia mitjançant la sensibilització sobre els seus efectes perjudicials. FTND també inclou dues eines específiques (*Bark* i *Fortify*) que es poden utilitzar per a l'educació així com per al canvi d'actituds i comportament.
4. **“Reality Check” (Suècia):** Aquesta és una iniciativa de prevenció de la violència que construeix la resistència i la resiliència dels i les joves als perjudicis de la pornografia, proporcionant als i les educadors/es, altres professionals i cuidadors/es els coneixements i les eines per educar els i les joves sobre l'impacte negatiu del consum, producció i cultura pornificada.
5. **“Sex and Relationships” (Suècia):** Aquest és un material metodològic basat en la recerca per a les escoles desenvolupat pel Lobby Suec de Dones, que promou la igualtat de gènere i la llibertat de la violència en les relacions íntimes.

La realització del mapeig i l'anàlisi de les millors pràctiques va ajudar l'equip del projecte CONSENT a comprendre què funciona bé/menys bé per a diferents grups objectius, concretament per a professors/es o educadors/es, pares i mares, cuidadors/es i joves, depenent del context, configuracions culturals i socials específiques, formats educatius, etc. El mapeig va mostrar que:

- Els materials i programes a petita escala són menys informatius i efectius per si mateixos, i en lloc d'això, haurien de ser incorporats o reunits per formar una metodologia a gran escala.

- Alguns dels materials i programes a petita escala inclosos en el mapeig manquen d'una base de recerca i valoració completa. Això és problemàtic, ja que la recerca i una base de valors sòlida i clara ajuden a abordar la resistència i les crítiques en parlar de qüestions sensibles dins del marc de l'educació sexual.
- La definició dels problemes i temes centrals en els quals se centren els materials i programes és crucial per garantir la mateixa comprensió dels problemes i temes que s'han d'abordar i prevenir. Desenvolupar alguna forma de glossari amb les definicions principals és una bona solució en aquest sentit.
- Els materials per a tots els grups objectius haurien de ser complets i, al mateix temps, fàcils de seguir, preferiblement textos curts i fàcils de llegir, llistes de control, fulls d'informació, lliçons a punt per a ús immediat, etc. Això dona més flexibilitat als professors/es i educadors/es i als pares/mares i cuidadors/es en relació amb què parlar i com construir converses segons una situació específica. Aquesta varietat de mètodes i eines facilita als interessats esmentats anteriorment iniciar converses crítiques sobre la pornografia i informades sobre el consentiment en el sexe i la sexualitat.
- Les eines i els materials per a l'aprenentatge interactiu dels i les joves són claus, ja que els i les joves es comprometen més amb l'aprenentatge i aprenen més i millor mitjançant la interacció.
- Per als professors/es i educadors/es, l'anomenada aproximació de tota l'escola (amb tots/es els/les professionals de l'escola, ONG locals i comunitats involucrades) ofereix l'oportunitat d'incorporar l'educació sexual crítica amb la pornografia i basada en el consentiment en el sistema educatiu. Això, al seu torn, fa que aquesta feina sigui més sostenible i efectiva a llarg termini.
- Per als pares i mares i cuidadors/es, les llistes de control i els consells per a la preparació de les converses sobre pornografia són de gran importància per fer que els primers passos per iniciar un diàleg crític sobre la pornografia i informat sobre el consentiment amb els seus fills siguin més suaus i disminueixin el nivell d'ansietat abans i durant aquestes converses.

Totes les conclusions i lliçons apreses es van tenir en compte i van ser utilitzades en la pràctica mentre es desenvolupava el manual del projecte CONSENT.

5. Introducció i objectius generals del programa Consent

Aquest programa s'ha dissenyat en el marc del projecte europeu Consent, a partir de la realització de grups focals amb joves i professionals de l'educació i amb la col·laboració i la creativitat d'aquests agents educatius. Així mateix, un panell assessor format per alumnat d'entre 12 i 16 també ha assessorat el procés de creació d'aquest programa.

El projecte Consent es dirigeix a professorat i alumnat d'entre 10 i 16 anys. Aquest programa constitueix un primer pilot l'impacte del qual en serà avaluat en el marc de l'esmentat projecte.

6. Objectius específics del Manual

- Oferir eines d'anàlisi crítica amb relació al consum de pornografia, a fi i efecte que l'alumnat pugui inserir-lo dins el context de la desigualtat de gènere.
- Encoratjar l'alumnat a esdevenir agents crítics pel que fa als rols i estereotips de gènere i, especialment, pel que fa a l'impacte de la pornografia i la hipersexualització de les dones.
- Reflexionar sobre la importància del consentiment positiu en les relacions sexoafectives, i esdevenir agents crítics amb l'impacte de la pornografia i les implicacions en les relacions íntimes.
- Proveir de nocions per a professorat i personal docent sobre el fenomen de la pornografia, i millorar la capacitat de detectar-ne i abordar-ne el consum amb l'alumnat jove, amb l'objectiu final de millorar el desenvolupament sexoafectiu i prevenir les formes sexualitzades de violència masclista.

7. Què és i què no és aquest programa?

Algunes consideracions inicials.

Aquest programa és una eina per a l'abordatge del consum de la pornografia i del seu potencial impacte en el desenvolupament sexoafectiu i en la construcció de l'imaginari sexual; no és un programa integral d'educació afectiva i sexual, ja que aquest hauria de ser transversal i present en totes les etapes educatives i hauria d'aprofundir en altres aspectes com el desig i el plaer. A més a més, centrar l'educació sexual i afectiva únicament en la pornografia pot tenir efectes contraproductius i no desitjats, com el reforç d'una educació sexual centrada en la restricció i la por oblidant una visió positiva de la sexualitat basada en l'exploració, la curiositat i el plaer.

Finalment, la millor eina per a contrarestar els efectes del consum de pornografia és una educació sexual integral, positiva i des de la infància.

Malgrat l'educació afectiva i sexual va més enllà de l'abordatge de la pornografia, es planteja una forma d'abordar-ne els efectes en el desenvolupament sexoafectiu.

Què sabem de l'impacte del consum de pornografia en el desenvolupament sexoafectiu de les persones joves?

El 62,5% de les persones d'entre 13 i 17 anys ha vist pornografia alguna vegada a la vida i, segons el gènere sentit, els nens hi ha estat més exposats (**87,5% dels nens** n'ha vist per un **38,9% de les nenes**) (Save the Children, 2020). L'observació qualitativa recollida als grups focals amb joves del projecte Consent concorda amb aquestes xifres.

La pornografia no és alguna cosa que només es trobi quan es busca expressament, sinó que apareix de forma continuada i en diverses formes (bàners, videojocs...).

El primer contacte amb la pornografia succeeix, de mitjana, **als 12 anys** mentre que un 8,7% hi ha tingut accés abans dels 10 anys (Save the Children, 2020). Això vol dir que, sovint, el primer contacte amb la pornografia és abans de tenir les primeres relacions sexuals compartides amb altres persones.

La pornografia a la qual les persones menors tenen més facilitats per accedir respon a i representa un imaginari **cisheteropatriarcal reforçant les violències simbòliques** pròpies d'aquesta cultura.

D'altra banda, plantejar-se l'abordatge de la pornografia i/o les seves conseqüències necessita un recorregut que prepari el terreny per a fer-ho. És per això -i amb l'objectiu d'acompanyar l'alumnat a emmarcar la pornografia en el context en què es dona per encoratjar l'anàlisi crítica- que es fa un recorregut més extens. No tot l'abordatge de la pornografia passa per parlar-ne explícitament, sinó que també cal dotar de context (rols i estereotips de gènere, violències masculistes, el tabú envers la sexualitat...) i posar-hi el focus en aquells aspectes que queden invisibilitzats, com el consenTempst positiu.

És important recordar que aquest programa es dirigeix persones d'entre 10 i 16 anys per acotar la investigació metodològica; en cap cas, es pretén donar a entendre que únicament nens, nenes i adolescents reben l'impacte de la pornografia amb contingut violent, especialment contra les dones.

8. Estructura i metodologia del programa

Com ja s'ha comentat, el programa fa un recorregut per diferents aspectes que poden ser d'utilitat per posar context i analitzar críticament la pornografia a què accedeixen els joves. Com per exemple, els rols i estereotips de gènere, la cultura que hipersexualitza, especialment les dones, i la importància de la comunicació en la sexualitat per generar uns espais en els quals tingui cabuda el consenTempst positiu.

El programa contempla 9 mòduls; per a cada mòdul o grup de dos mòduls es planteja una activitat que permet treballar uns continguts. Alguns dels mòduls estan pensats per treballar-los conjuntament, en una única sessió i a partir de la mateixa activitat.

Tanmateix, aquesta temporització és oberta, ja que són temes que sovint demanen més temps i sempre hi ha l'opció d'estendre el temps de cada mòdul.

Durada	9 mòduls, implementats en 8 sessions d'una hora.
Metodologia	cada mòdul -o cada grup de 2 mòduls- consisteix en una activitat per convidar a una reflexió addicional.
Objectiu principal	transferir el que s'ha experimentat a la classe i les reflexions fetes més enllà de l'aula.

9. Programa per alumnat de 13–16 anys (1r – 4t ESO)

Mòdul 1	Introducció i generació d'un espai obert i segur
Mòdul 2	Aproximació al context global 2.1 Patriarcat: privilegis i opressions 2.2 Estereotips de gènere i sexualització de les dones
Mòdul 3	Explorar i experimentar els nostres cossos 3.1 Cossos normatius i els seus impactes 3.2 Diferències en la sensibilitat corporal
Mòdul 4	Emocions que apareixen en interaccions afectivo-sexuals 4.1 Les pors i la vergonya 4.2 Desig, excitació i plaer
Mòdul 5	Comunicació i consentiment 5.1 Comunicació no verbal 5.2 Comunicació durant el sexe 5.3 Expressar i acceptar els límits 5.4 Què és el consentiment?
Mòdul 6	Violència sexualitzada com a violència de gènere
Mòdul 7	Abordatge de la pornografia 7.1 Mites i fets 7.2 Analitzar el porno: categories, cossos, pràctiques 7.3 Analitzar el porno: la indústria
Mòdul 8	Si m'ha passat que...puc buscar ajuda
Mòdul 9	Tancament

Per a cada bloc de continguts trobaràs els objectius, una proposta de temporització i el missatge clau que busca arribar a l'alumnat.

Què no podem perdre de vista en el desenvolupament de les activitats?

- Hi ha un context social que **naturalitza les violències sexuals contra les dones** i l'accés a la pornografia es produeix en aquest context.
- Hi ha un context que **socialitza binàriament i jeràrquicament**, educant les noies per satisfer els desitjos dels nois mentre que educa els nois per ocupar el centre de les relacions, satisfer els desitjos propis i en el manteniment del poder.
- La pornografia més consumida **reforça** aquests aspectes.
- Totes les persones reben impactes negatius de la socialització de gènere i de la hipersexualització, de manera que poden sentir **pressió** per performar una sexualitat cisheteropatriarcal.

Què ens demanen les persones joves?

- Que en parlem clar.
- Que posem límits als comentaris que naturalitzen la violència sexual.

Atenció!

Abordar el consum de pornografia entre les persones joves no implica assumir que és la causa de tota violència sexual i/o masclista; no es pot reduir l'explicació de la violència sexual al consum de pornografia.

Activitats per a 1r – 4t ESO

Mòdul 1:

Generar un espai obert i segur

Objectius L'objectiu principal d'aquest mòdul introductorí és crear un espai obert i el més segur possible per a tot l'alumnat:

- Emmarcar el clima necessari per iniciar el programa.
- Generar un marc compartit entre l'alumnat i el professorat en el qual es pot parlar obertament alhora que es posen límits a les actituds i comentaris que fan mal.

Temps 30 minuts

Desenvolupament

Aquesta activitat es fa en format cercle de diàleg

1. Explica l'objectiu que tenen les activitats que fareu: pots explicar que en aquestes sessions parlarem de temes com el sexe, la sexualitat, els cossos i les influències de les imatges que -de vegades voluntàriament i, de vegades, involuntàriament- veiem sobre aquestes qüestions. Expressa clarament que l'objectiu no és jutjar les experiències personals, sinó augmentar el pensament crític per evitar possibles situacions difícils i no desitjables.
2. Emmarca i anticipa possibles emocions i reaccions que genera parlar de sexualitat: quan parlem d'aquests temes se'ns remouen coses i passen coses particulars; de vegades apareixen sentiments com la vergonya, el plaer, la curiositat o, fins i tot, pot ser que en alguns moments sentim incomoditat. També pots mencionar que de vegades en aquests estats apareixen rialles, ens posem vermelles o ens costa parlar i preguntar.
3. Demana el compromís del grup a respectar la intimitat de la resta de persones del grup, en cas que apareguin experiències personals.
4. Finalment, demanem a l'alumnat que escrigui quin valor o actitud necessita del grup per sentir-s'hi còmoda i per preguntar allò que vulgui, fins i tot, si apareix la vergonya.

És important emmarcar el tabú. Si et sents còmoda com a educadora, pots dir que a tu com a persona adulta també et passen totes aquestes coses.

MISSATGE CLAU

No avergonyir i no culpar.

Per completar l'activitat, pots exposar diferents temes com una calendarització i, fins i tot, proposar una mena de rutina de pensament i recuperar-la en finalitzar el programa:

QUÈ SABEM?	QUÈ VOLEM SABER?	?
...

En aquest cas has de saber que, possiblement, aquest programa no pugui donar resposta a totes les preguntes que apareguin. Tot i així, sempre queda una porta oberta a la sexualitat!

? QUÈ VOL DIR UN ESPAI SEGUR I QUÈ PODEM FER COM A PROFESSORAT PER POSSIBILITAR-LO?

No podem controlar totes les actituds, comentaris o reaccions que fan les persones que conviuen a l'aula. Així doncs, no sempre podrem garantir que no aparegui cap acció que pugui incomodar o violentar altres persones de la classe. El que sí que podem -i tenim la responsabilitat de fer- és posar-hi un límit.

Ens pot ajudar explicitar que si apareix cap actitud o comentari que pugui ferir les persones del grup, el recollirem, però que ho farem pel bé del grup i perquè és una oportunitat per reflexionar-hi. Totes les persones ens equivoquem.

Mòdul 2:

Aproximació al context global

La pornografia ni es produeix ni es consumeix en una bombolla sinó que forma part d'un context global travessat per les desigualtats i els estereotips. És per això que és necessari situar-la en aquest context actual i global com a punt de partida per a poder revisar-lo i generar un marc d'anàlisi crítica en les sessions següents, ja que la distribució desigual del poder atorga als homes poder sobre la vida, el cos i la sexualitat de les dones.

Les activitats d'aquest mòdul estan dirigides a pensar en les condicions socials de gènere que configuren la nostra experiència, des d'una perspectiva interseccional, és a dir, entenent que el gènere no és l'únic element que influeix en les nostres experiències vitals, sinó que n'hi ha d'altres com la racialització, l'edat, el bagatge familiar... Malgrat que aquest programa posi el focus en el gènere, quan analitzem els imaginaris i estereotips culturals sobre la sexualitat i la pornografia també hem de tenir en compte aquesta perspectiva de gènere interseccional.

Aquest bloc de continguts conté dos mòduls que poden organitzar-se en una única sessió, de la següent manera:

Mòdul 2.1 Patriarcat: privilegis i opressions

Mòdul 2.2 Estereotips de gènere i sexualització de les dones

Mòdul 2.1: Patriarcat: privilegis i opressions

Objectiu	Augmentar la consciència sobre els privilegis
Temps	30 minuts

Desenvolupament

El professorat crearà un qüestionari a través d'eines anònimes i interactives (Mentimeter o Kahoot són algunes opcions), per tal d'assegurar l'anonimat en les respostes.

En primer lloc, cal crear el qüestionari, amb una pregunta inicial demanant el gènere de les persones participants ("Home, Dona, No-binari").

Al qüestionari s'ha d'introduir una llista de situacions que mostren diferents aspectes amb relació a l'opressió de gènere; l'alumnat haurà de respondre Sí o No segons si és alguna cosa que els passa i han viscut en la seva experiència vital o no.

El professorat llegeix una frase cada vegada i l'alumnat va responent; amb l'eina que s'hagi creat es podran veure els percentatges de les respostes a la pantalla conservant-ne l'anonimat.

En aquest programa parlarem més explícitament de les desigualtats i els estereotips de gènere. No obstant, és important prendre consciència que el gènere no és l'únic eix de desigualtat que travessa la societat, així com, també en la pornografia amb contingut violent es reproduïxen estereotips i violències que tenen a veure amb la racialització, la diversitat corporal, la LGTBfòbia, entre d'altres.

CONSELL

Demana sinceritat i evitar compartir les respostes amb la resta. Recorda el no judici.

MISSATGE CLAU

Viure com a home o com a dona, així com, transgredir els mandats del sistema sexe-gènere dona lloc a viure situacions diferents que, a més, representen desigualtats. El gènere no és l'únic eix que genera desigualtats socials. Aquesta anàlisi és necessària per a abordar l'impacte de la pornografia.

LLISTA DE SITUACIONS

- Sento que em sexualitzen per la roba que porto o he rebut comentaris sexualitzadors. He sentit, a l'escola o institut, comentaris que sexualitzen persones del meu gènere. Sovint rebo comentaris sobre el meu cos i la meva aparença física quan no els demano, especialment a l'espai públic (carrer...).
- A l'hora de fer algun esport, em separen o m'exclouen de la resta del grup (perquè em consideren una persona fluixa, amb mala o poca habilitat pel joc, etcètera).
- Quan juguem a pilota, no me la passen.
- Noto que el professorat té una actitud diferent respecte a persones de la classe d'altres gèneres. Noto que el professorat és més condescendent amb les persones del meu gènere.
- Quan trec una bona nota, rebo comentaris que indiquen que no és pel meu esforç o la meva intel·ligència.
- Sovint m'interrompen quan parlo o tinc menys possibilitat de parlar i donar la meva opinió a classe.
- Sovint, a classe, fan bromes sobre les experiències que explico.
- En general, el professorat em selecciona, em valora o m'anima més, en assignatures com arts o dibuix (i menys en assignatures tècniques).
- En general, el professorat em pren més en consideració en assignatures com educació física (i/o matemàtiques, ciències).
- M'han dit expressions com "bollera", "homenot", "marica"...
- M'han dit expressions racistes o al·ludint al meu color de pell.
- He canviat la meva roba o m'he vestit depenent del que pensin les altres persones. He deixat de fer coses per por a l'opinió d'altres persones.

Encara que l'eix rector se centra en el gènere, és important tenir en compte que altres categories socials també afecten les nostres experiències vitals. La intersecció és una visió transversal. Per tant, és rellevant fer-ho explícit i considerar-ho en el moment de reflexió.

Mòdul 2:
Aproximació al context global

Mòdul 2.2: Estereotips de gènere i sexualització de les dones

Seguint amb el contingut treballat al mòdul anterior, posem el focus en com els estereotips de gènere inclouen la sexualització de les dones, la qual cosa possibilita desigualtats i és font de la naturalització de violències. Els estereotips de gènere i la hipersexualització de les dones estan presents en la pornografia i per això és important aprendre a identificar-los.

Els **estereotips de gènere** són idees preconcebudes que s'han anat construint i transmetent en les societats amb el pas del temps. Són construccions culturals i socials que classifiquen els atributs psíquics i físics de les persones, dividint-los en homes i dones, i limitant les seves respectives possibilitats de desenvolupament de certes capacitats. Un cop hem dividit la gent entre homes i dones segons els estereotips, comencem a assumir quins comportaments corresponen a cadascú. Per tant, s'aprèn a actuar així, segons com ens han dit que es comporta un home o una dona. Els **rols** de gènere expressen el comportament que, en una societat concreta, s'espera d'una persona per raó del seu sexe.

A la pornografia també es reproduïxen estereotips racistes, edadistes, transfòbics, entre d'altres.

Objectiu	Reflexionar críticament deconstruint els estereotips de gènere per donar l'oportunitat a l'alumnat de reflexionar sobre l'objectivació i la hipersexualització de dones i nenes als mitjans de comunicació actuals.
-----------------	---

Temps	30 minuts
--------------	-----------

Desenvolupament

L'alumnat analitza diferents campanyes publicitàries i imatges de videojocs. Podeu donar un full amb diverses imatges publicitàries o bé projectar-les a la pissarra.

L'alumnat analitza diferents aspectes i característiques (com els estereotips, rols o accions) representades en les imatges en funció del gènere. En primer lloc, el grup analitza aspectes de gènere. Es pot fer servir una graella d'aquest tipus a la pissarra i anar omplint-la amb les idees que sorgeixen:

IMATGES PER A DEBAT

Annex I: Campanyes publicitàries a la pàgina 46

Es pot fer servir un graella d'aquest tipus a la pissarra i anar omplint-la amb les idees que sorgeixen:

	DONES	HOMES
COS		
EDAT		
ACCIÓ O ROL PERFORMAT (QUÈ FA, QUÈENS DIU EL QUE FA?)		
PER A QUI ÉS L'ANUNCI O A QUI ES DIRIGEIX L'ACCIÓ?		
QUÈ PUBLICITEN?		

 És possible que en mostrar algunes de les imatges hi hagi expressions de masculinitat hegemònica (rialles o comentaris sexualitzadors vers les dones). És important assenyalar-ho i posar-hi el límit, ja que aquestes comportaments impacta en les companyes.

Preguntes per a la reflexió:

- Què no es veu? Què queda fora de la graella i de les imatges? (formes d'expressar el gènere que transgredeixin els estereotips així com maneres d'expressar-se fora del binarisme, corporalitats...). Què diu la imatge sobre els homes? I sobre les dones?
- Què passa si un noi/noia comença a comportar-se d'una manera que no es correspon amb el que la societat li indica?
- Quin tracte rep del seu entorn (família, amistats...)?

En segon lloc, aprofitant el mateix exercici, es posa el focus en la sexualització de les dones.

Algunes preguntes per a guiar la reflexió:

- Quin missatge comunica la imatge que veus?
- Què diu la imatge sobre la sexualitat dels homes? I sobre la de les dones? Com es pot relacionar aquesta sexualització amb les desigualtats de gènere?
- Per què i amb quin objectiu les dones apareixen sexualitzades? Quins efectes pot tenir-hi en les nostres vides?
- La sexualització afecta totes les dones per igual?

 És possible que responguin que no els afecta l'opinió de l'entorn i que són lliures per expressar-se com vulguin. Una manera de desactivar-ho és que la dinamitzadora expressi alguna ocasió en què ens hem vist afectades pel cànon.

 Recorda que el gènere no és l'únic eix de desigualtat i la sexualització de les dones està també travessada pel racisme o l'edadisme.

Finalment, cal dirigir la reflexió:

- Ens afecta això a la vida i en les relacions?
- Quines expectatives genera cap a nosaltres? I cap a les altres persones?
- Com ens afecta? Pot comportar algun tipus de limitació?

Convida l'alumnat a preguntar-se internament si ha interioritzat algun d'aquests missatges.

MISSATGE CLAU

La societat i els mitjans de comunicació actuals objectifiquen i hipersexualitzen les dones i les nenes cosa que n'afecta la percepció de la societat, creant-hi situacions injustes i limitant-ne la llibertat d'expressió, d'actuació, de sentiment, etcètera.

Mòdul 3:

Explorar i experimentar els nostres cossos

Després de pensar en els estereotips de gènere i concretament en la sexualització de les dones, parlem de com això afecta la nostra experiència dels nostres cossos. Aquests mòduls serveixen de base per als següents, ja que amb el coneixement del nostre cos podem escoltar les nostres emocions, necessitats i desitjos.

Aquest bloc de continguts conté 2 mòduls que es poden organitzar en una sola sessió, de la següent manera:

Mòdul 3.1 Cossos normatius i els seus impactes

Mòdul 3.2 Differences in body sensitivity

Mòdul 3.1: Cossos normatius i els seus impactes

Objectiu Prendre consciència sobre com l'imaginari social afecta l'experiència amb els nostres cossos.

Temps 30 minuts

Desenvolupament

Escriviu a la pissarra les característiques dels cossos normatius que veiem a les pel·lícules/sèries/Instagram/Tiktok,.. Podeu decidir si mostrar les imatges o només anomenar aquests referents.

De quins referents ens parlen els i les adolescents?

Sempre pots adaptar els referents.

BELLA HADID (MODEL)
 KYLIE JENNER (MODEL)
 ZENDAYA (ACTRIU)
 BRANDY MMELVILLE (MODEL)
 ESTER EXPÓSITO (ACTRIU)
 MARÍA PEDRAZA (ACTRIU)

CRISTIANO RONALDO (FUTBOLISTA)
 NEYMAR (FUTBOLISTA)
 GAVI (FUTBOLISTA)
 ITZAN ESCAMILLA (ACTOR)
 MIGUEL HERRÁN (ACTOR)
 ÁLVARO RICO (ACTOR)

També podeu projectar fragments de pel·lícules o demanar amb quins referents voldria treballar el vostre grup.

Després d'això, incentiveu una reflexió que es dirigeixi amb preguntes com:

- Creieu que ens afecta aquest cànon? De quina manera?
- En general, les persones complim aquestes característiques? Alguna vegada hem sentit malestar per no complir-les?
- Quines conseqüències creieu que pot desencadenar? Pot comportar algun tipus de limitació? Sentiu que heu estat condicionats pels cànons que veieu a les pel·lícules?

MISSATGE CLAU

Viure dins d'aquests rols i cànons té un cost personal i genera unes expectatives cap a nosaltres i les altres persones que impedeixen apreciar els diferents cossos com a riquesa.

Mòdul 3:
Explorar i experimentar els nostres cossos

Mòdul 3.2: Diferències en la sensibilitat

Objectiu	Reflexionar sobre les diferents sensacions i nivells de sensibilitat corporals.
Temps	30 minuts

Desenvolupament

En aquest mòdul el grup treballa en el fet que els diferents cossos tenen diferents maneres de funcionar i nivells de sensibilitat. Per a això, proposem iniciar un debat amb preguntes obertes:

- Creieu que la sensibilitat és la mateixa a totes les parts del cos?
- Creieu que totes les persones comparteixen els mateixos nivells de sensibilitat o que per algú sigui més/menys sensible que per altres?
- Creieu que la intensitat amb què percebem sensacions pot canviar? De què pot dependre?
- Penseu que sou conscients de les diferents sensacions corporals? És fàcil identificar-les?
- Què us ajudaria a connectar amb el vostre cos?

Si us animeu, podeu fer una pràctica d'escàner corporal, ja que pot passar que quan es pensa en la sexualitat, l'atenció es dirigeix molt a la genitalitat. L'escàner corporal pot ajudar a prendre consciència de la totalitat del cos.

POT PASSAR QUE...

...El discurs pot anar centrat cap als òrgans sexuals i la genitalitat. Cal obrir el focus i qüestionar el fet que la sensibilitat és present a diferents parts del cos.

...Els nois poden provar de reafirmar-se en la genitalitat o que els sigui més difícil ampliar el focus de la consciència corporal.

MISSATGE CLAU

Els cossos de les persones són molt diversos i les persones tenen diferents sensacions corporals, que poden canviar al llarg del temps i de la situació. L'autoconsciència del nostre cos és fonamental per a conèixer-nos. És important subratllar el fet que els nivells de sensibilitat poden canviar d'un moment a l'altre i que és dinàmic.

Mòdul 4:

Emocions que apareixen en interaccions afectivo-sexuals

És important abordar el tema del fet que les interaccions afectives i sexuals impliquen emocions, algunes de les quals són agradables i es poden gaudir, com ara el desig, l'excitació, el plaer, l'alegria o la connexió, i altres que poden ser més difícils d'experimentar, com la vergonya.

Aquest bloc de continguts conté 2 mòduls que es poden organitzar en una sola sessió, de la següent manera:

Mòdul 4.1 Les pors i la vergonya

Mòdul 4.2 Desire, arousal and pleasure

Mòdul 4.1: Les pors i la vergonya

Objectiu	Descobrir quines emocions apareixen en les relacions sexoafectives i explorar estratègies per poder transitar-les.
-----------------	--

Temps	30 minuts
--------------	-----------

Desenvolupament

En plenari o en petits grups, es plantegen les següents preguntes per a la reflexió. Es convida l'alumnat a respondre a les preguntes a partir del seu imaginari (què creieu que passa). A no ser que la persona ho vulgui, no cal compartir experiències personals. Es parlarà d'idees i opinions que tenim.

- Quines emocions poden sorgir quan pensem en el sexe o la sexualitat?
- En particular, quines pors poden sorgir?
- D'on venen aquestes pors? Què les provoca?
- Com podem respondre davant les nostres inseguretats? Què ens aniria bé rebre si apareixen inseguretats?
- Com podem respondre davant les inseguretats d'altri?

Si hi ha dificultat per començar la reflexió, es poden oferir exemples (nerviosisme, vergonya, curiositat...). És possible que aparegui la vergonya. Sense sancionar que hagi aparegut ni invalidar-la, li donem la benvinguda i compartim com puguem.

CONSELL

A 1r i 2n d'ESO pots parlar més de sexualitat i d'interaccions, de lligar... L'alumnat de 3r i 4t d'ESO demana parlar més obertament de sexe. Això sí! Recorda que el sexe no és només l'imaginari heteronormatiu de la penetració i que hi ha persones que no han tingut experiències sexuals compartides ni tenen interès en tenir-les.

ALERTA

De vegades, la inseguretat no apareix només per les nostres experiències personals, sinó que és un senyal que la persona o l'espai en què som no ens fa sentir còmodes!

MISSATGE CLAU

Les emocions i els sentiments són una guia. No existeixen emocions negatives o positives, però sí que n'hi ha de més plaents i d'altres més difícils d'experimentar; totes ens donen informació sobre el que ens està passant. De vegades, poden aparèixer d'una forma més intensa i cada persona té les seves estratègies tolerar aquestes emocions o rebaixar-les. Algunes d'aquestes, poden ser: comunicar-les a l'altra persona, redirigir l'atenció cap a altres estímuls (per exemple, la pròpia respiració, un so, etc.), però sobretot, en el cas d'estar amb una persona, la seguretat i la confiança cap a l'altra són fonamentals per rebaixar les pors.

Mòdul 4: Emocions que apareixen en interaccions afectivo-sexuals

Mòdul 4.2: Desig, excitació i plaer

Objectiu Reflexionar entorns els mites al voltant del desig, el plaer i la masturbació amb perspectiva de gènere.

Temps 30 minuts

Desenvolupament

Visionat de vídeo i discussió en grups reduïts (d'unes 5 persones aproximadament).

Preguntes per a la reflexió (graduades de menys a més complexitat per edats):

- Què els passa als personatges del vídeo? Hi ha res que ens sobta? Què li passa al noi, concretament?
- Creieu que hi ha una diferència entre el desig que poden sentir els homes i les dones? Creieu que hi ha una diferència entre la masturbació dels homes i la de les dones?
- Creieu que s'ha d'estar atenta al plaer de l'altra persona?
- Què cal per a experimentar plaer? (les següents preguntes poden ajudar-hi)
- Necessitem d'una altra persona per experimentar el plaer? Creieu que si una persona es masturba és perquè no està satisfeta amb les relacions sexuals que té amb l'altra persona?

A continuació, cada grup plantejarà en grup gran les idees que han anat sorgint i es posarà en comú per a fer-ne el tancament. La reflexió final ha d'anar dirigida als següents punts:

- No hi ha una diferència de gènere a l'hora d'experimentar desig cap una altra persona o de sentir el desig de masturbar-se. Però és cert que el context social atorga a la masculinitat el privilegi d'expressar-ho mentre que sovint l'expressió del desig ha estat sancionada per a les dones (per exemple, els nois/homes ho tenen més normalitzat i poden manifestar-ho amb més llibertat. En canvi, les noies/dones no ho poden fer lliurement i si ho manifesten/parlen poden rebre cert rebuig o comentaris pejoratius).

VIDEO LINK

Oh My goig - El plaer
[Fins mins. 6:10]

<https://beteve.cat/oh-my-goig/oh-my-goig-el-plaer/>

És important que l'alumnat es trobi còmode amb el grup de discussió.

Si pares atenció i et poses les ulleres liles, segurament detectaràs diferències en funció de la socialització de gènere de les persones del grup.

No hi ha diferències naturals en el desig en funció del gènere, però no totes les persones experimentem la mateixa intensitat del desig. De vegades, notem pressió per sentir desig de tenir interaccions sexo-afectives i no és obligatori.

MISSATGE CLAU

Per experimentar plaer, necessitem seguretat, desig, ganes, excitació, sentiments, pensaments, curiositat, experimentar, conèixer els propis límits i necessitats, etcètera. No fa falta estar amb una altra persona per a sentir-la, però si hi estem calen també la comunicació, respecte, consentiment, gustos semblants, negociació, etcètera.

El desig i el plaer són emocions que sovint apareixen quan pensem en el sexe i la sexualitat. Totes les persones, independentment de com sigui el nostre cos, tenim les mateixes possibilitats d'experimentar-les i els mateixos drets sexuals malgrat que, de vegades, nois i noies hem rebut missatges diferents en relació al gaudi.

En una relació, és important estar atentes al propi plaer i al de l'altra persona, sense arribar a compromisos en detriment propi.

La socialització de gènere i els cànons de bellesa poden influir en com les persones es connecten amb el plaer.

Mòdul 5:

Comunicació i consentiment

La comunicació verbal i no verbal és fonamental durant les interaccions sexoafectives i les relacions sexuals. És un avantatge i una necessitat.

Aquest bloc de continguts conté quatre mòduls que poden organitzar-se en dues sessions, de la següent manera:

Sessió 1: Mòdul 5.1 Comunicació no verbal
Mòdul 5.2 Comunicació durant el sexe

Sessió 2: Mòdul 5.3 Expressar i acceptar els límits
Mòdul 5.4 Què és el consentiment?

Mòdul 5.1: Comunicació no verbal

Objectiu	Aprendre a escoltar i reconèixer els senyals no verbals de l'altre i identificar-ne la importància.
-----------------	---

Temps	30 minuts
--------------	-----------

Desenvolupament

L'activitat consisteix a formar parelles: una persona (a qui anomenarem guia) pren la mà de l'altra (persona guiada), que tindrà els ulls tancats, per a conduir-la per l'espai de què es disposa. Cap de les dues persones té permès parlar.

INSTRUCCIONS PER A LA PERSONA GUIA:

Has de guiar la teva parella per l'espai.

INSTRUCCIONS PER A LA PERSONA GUIADA:

Tanca els ulls. Seràs guiada per el teu company/a però pots donar senyals (no verbals!), per indicar si vols parar o qualsevol altra cosa (pots fer senyals a la teva parella perquè s'aturi, vagi cap a una direcció o cap a l'altra... el que tu sentis que necessites).

La persona guiada i la que guia no han de conèixer les instruccions que s'han donat a l'altre rol. Es convida l'alumnat a posar-se per parelles i es donen les instruccions: la persona guia només rebrà la instrucció de conduir la parella per l'espai mentre que la persona guiada podrà fer senyals voluntàriament per decidir si vol aturar-se). Es deixen uns 5 minuts per poder caminar lliurement en l'espai i, per acabar, proposem unes preguntes per a la reflexió.

Preguntes per a la reflexió

- Com us heu sentit en cadascun dels rols? Heu sentit comoditat, incomoditat, inseguretat...
- Volies fer alguna cosa i finalment no l'has feta perquè l'altra no t'ho ha permès?
- Has notat o percebut que l'altre volia fer alguna cosa però no l'has escoltat/da? Si no has respost al que l'altra t'expressava, què t'hi ha portat? Podem trobar una altra situació de la vida real en què ens hem saltat el límit del que l'altra ens comunicava?
- És fàcil percebre què vol o necessita l'altra persona? Com ens sentim quan escoltem la parella? I quan no ho fem? Perquè no hem escoltat l'altre?
- Com ens sentim quan ens escolten? I quan no ens escolten? Has sentit que volies deixar-te anar però l'altre no?
- Has sentit que també la teva parella volia fer el mateix que tu?

Observa què fan les persones guia: s'aturen o fan accions de cura si veuen la parella insegura? Responen als senyals de la parella? Fan cas omís?

Posa't les ulleres liles per mirar.

Fins i tot pots fer un registre de les accions de cura o transgressió.

Com sempre, si apareixen missatges que legitimen transgredir els límits de l'altra o fer res que no li serà agradable, recull-ho i acompanya a reflexionar què passa quan això es trasllada a la sexualitat. Amb cura però amb fermesa, dona el missatge que això és important.

MISSATGE CLAU

La comunicació no verbal és essencial però no és l'única, ja que de vegades és menys explícita i sempre val la pena preguntar. La comunicació no verbal per si mateixa pot provocar malentesos. Al mateix temps, és important aprendre a sentir els senyals no verbals de l'altra perquè també donen informació sobre com ho està passant.

Mòdul 5: Comunicació i consentiment

Mòdul 5.2: Comunicació sexual

En aquest mòdul, recollint els aprenentatges anteriors, és important fer explícit que les comunicacions no verbals són necessàries, però en el sexe, és necessària la comunicació verbal i que aquesta ha de ser consistent amb els senyals no verbals. Comunicar-nos, demanar què ens agrada i preguntar si l'altra persona també ho desitja és clau per a gaudir de la sexualitat.

Això no vol dir que per les persones que no fan servir la parla, no sigui possible la comunicació sexual per garantir-ne el consentiment.

Objectiu Identificar la importància del consens per al gaudi de la sexualitat.

Temps 30 minuts

Desenvolupament

visionat de vídeo i reflexió.

Preguntes per a la reflexió

- Parlar durant el sexe "fa pal" i "talla el rotllo" o pot ser "sexy"? Penseu que parlar o preguntar pugui inhibir o pot ser un avantatge?
- Hi ha coses que són més fàcils de dir o preguntar i coses que són més difícils i provoca nervis?
- Com es podria dir que alguna cosa no ens agrada, que no estem còmodes, que no volem mantenir una relació sexual, etcètera? Feu alguna proposta. Es fa fàcil dir que ens agrada el que està passant? Sorgeix la por a ofendre, ferir o allunyar l'altre? I al contrari, ens fa por que ens diguin que no li agrada?
- Si ens diuen que alguna cosa no li agrada o que no està còmoda, com ens sentim?

VIDEO LINK

PlayParty- SidaStudi

<https://www.youtube.com/watch?v=C5tVQyJQuws>

Les persones joves ens demanen que siguem concretes quan parlem del consens i la comunicació sexual. "Parleu de desig, de consentiment, però...com es fa?"

CONSELL

A 1r i 2n d'ESO, pots aprofitar el mòdul anterior i fer preguntes per traslladar a la sexualitat les formes de consens.

Quines preguntes podríem fer si pensem que vol parar?

Com podem assegurar-nos que està còmoda?

Si tens ganes de fer un petó, com podries fer-lo?

"Això talla el rotllo!" Pot ser que sentim comentaris en aquesta línia quan parlem de la comunicació sexual, especialment per part de nois. És important tenir present el context de naturalització de les violències sexuals, de manera que:

Recull el comentari i posa-hi un límit. Relaciona-ho amb els riscos de no preguntar. Recorda que la comunicació és necessària per garantir el consentiment sexual. A més, ens ajuda a obtenir més plaer.

Què ens podem trobar?

- La por a no agradar a l'altre –incomodar-lo, ferir-lo, etcètera- si diem que no volem una cosa o que no ens agrada: si hi ha confiança i un entorn de seguretat, podem escollir la forma en què dir les coses, pots ser més assertiva i amable. Es pot rebaixar aquesta por invitant a poder expressar el que no volem i després intentar buscar pràctiques que agradin a tots dos (aquí inclourem també les carícies, abraçades, etcètera, tal i com apareix en el vídeo).
- La idea que “Es parla després” i/o la por a parlar massa o sovint: cal assenyalar que és important parlar en el moment en què no volem fer una cosa, que no ens agrada, si desitgem una cosa, que ens estan fent mal, etcètera.
- La por a dir que no i que s'enfadi: si passa això, és important subratllar que es un dret poder rebutjar una persona o una situació.

Com a professorat, hem d'estar atents a la possible detecció de violències masclistes! Recorda que enfadar-se o reaccionar de forma agressiva davant una negativa a una proposta sexual és una forma de violència masclista.

CONSELL
Poden sorgir emocions com la vergonya acompanyades de rialles. És important assegurar un espai de confiança i no de judici.

Per a fer el debat sobre el vídeo i les diferents situacions, els grups reduïts poden ser una forma per a què les persones se sentin més segures però s'ha de tenir en consideració que pot suposar un impediment per a recollir certs "missatges" que podrien ser necessaris treballar en grups (missatges de tipus masclista, classista, racista, etcètera).

Es recomana assenyalar la diversitat de cossos, sexualitats, etcètera presents en el vídeo.

MISSATGE CLAU

Expressar-se i demanar directament ens ajuda a gaudir de la sexualitat i que el sexe sigui una experiència plaent.

Preguntar sobre diferents possibilitats (dir que no, donar alternatives que ens agradin més o de les quals tenim ganes, etcètera)

Es pot i tenim dret a canviar d'idea en qualsevol moment.

És possible demanar alguna cosa que ens agrada i que ens dona plaer i no només donar negatives. El fet que una acció o fet ens agradi més o menys l'anem aprenent i canviant, cada cos és diferent.

LLIBRE

La paraula més sexy és sí
Shaina Joy Machlus

Mòdul 5:
Comunicació i consentiment

Mòdul 5.3: Expressar i acceptar els límits

Objectiu	Experimentar el que significa establir/respectar límits i reconèixer les pròpies necessitats/desitjos.
Temps	30 minuts

Desenvolupament

Les persones formen dues fileres, col·locant-se enfrontades entre elles, formant parelles. Després de prendre's un moment per mirar-se als ulls, una persona diu a l'altra el que li agradaria fer-li (p. ex., "Vull tocar-te l'espatlla esquerra" o prescindint del contacte físic, "Vull que seguis a terra"). La instrucció s'ha de formular segons el desig que sorgeix mirant-se als ulls.

La persona que rep aquestes indicacions pot decidir dir que "Sí" o "No" i, en conseqüència, dur a terme o no l'acció. Llavors els papers s'inverteixen.

Després, per canviar de parella, se suggereix moure una de les dues files a un costat. Un cop totes les persones d'una fila hagin estat de parella amb totes les persones de l'altra fila, segons el temps que falti, es poden fer dues rondes o barrejar les dues files i recomençar l'activitat. L'activitat s'acaba aquí perquè les preguntes de reflexió estan incloses en el següent mòdul.

No és fàcil per a tothom mirar-se als ulls. Si apareixen les rialles, no passa res; senzillament recull el que està passant i retorna al clima de confiança.

Si sents un comentari sexualitzador, atura la dinàmica i, amb fermesa i cura, posa-hi un límit recordant-los que en aquest espai no es permeten les violències masclistes.

Recorda que és un dret rebutjar una situació!

Mòdul 5: Comunicació i consentiment

Mòdul 5.4: Què és el consentiment?

Objectiu	Entendre què es el consentiment i quines característiques ha de tenir. Seguint el fil del mòdul anterior, experimentar una situació sana en la qual es pot establir un límit i que l'altra el respecti.
Temps	30 minuts

Desenvolupament

Arran de l'activitat anterior, seguim amb preguntes de reflexió que es poden plantejar en grup obert:

- Què és el consentiment?
- Es pot dir que sí o que no i després canviar d'idea? Què necessitem per a poder expressar sí o no? Com ens sentim quan ens diuen que no?
- Com ens sentim quan diem que no?
- Com ens sentim quan ens diuen que sí?
- Com ens sentim quan diem que sí?
- Com ens sentim quan establim uns límits?
- Com ens sentim quan es respecten els límits establerts? Podem reconèixer les nostres necessitats i desitjos?

La reflexió final s'ha de centrar en els punts següents:

- Donar les definicions sobre què és i què no és el consentiment [apartat següent]. És possible canviar d'idea en qualsevol moment. Un sí en un moment no implica un sí a tot i en qualsevol altre moment.
- El fet que alguna cosa no ens agradi o que no vulguem fer-la, no ferirà l'altra persona perquè fan falta el respecte mutu i la confiança, ja que les meves necessitats són tan importants com les de l'altre. Enfadar-se quan l'altre et diu que "no" és una forma de pressió.
- Si no tenim la seguretat que l'altra persona està consentint, el millor és aturar-se i preguntar-l'hi explícitament.
- Si no dic que no, però voldria fer-ho, primer de tot m'estic fent mal a mi. És just poder dir que no i que l'altra ho accepti. Tenim dret a dir que no i, si notem que dir que "no" no és còmode, segurament hi ha característiques de la relació que no ens diuen que no és un espai prou còmode o segur. També els mandats socials generen pressió, especialment en les dones.
- Si em pregunten de fer alguna cosa que no vull, tinc el dret de dir que no i parar la situació. Si es generen situacions incòmodes, és bo demanar ajuda [Mòdul 8].

Si observes amb perspectiva de gènere, és possible que les noies expressin més dificultat per a expressar límits i estiguin més orientades a satisfer l'altri. Si no apareix, fantàstic!

Si apareix, recorda que la responsabilitat de la violència sexualitzada no està mai en qui expressa o no un límit sinó en qui el transgredeix.

MISSATGE CLAU

Es pot canviar d'idea en qualsevol moment. Un sí en un moment no implica un sí a tot i en qualsevol altre moment.

Enfadar-se quan l'altre et diu que "no" és una forma de pressió.

Si no tenim la seguretat que l'altra persona desitja i li agrada el que està passant, el millor és aturar-se i preguntar-l'hi explícitament.

EL CONSENTIMENT ÉS...

l'acord verbal i/o no verbal pel sexe donat voluntàriament com a manifestació del lliure albir de la persona, considerat en el context de les condicions circumdants.

...I...

- **No es pot donar com a conseqüència de la violència.**
- **No es pot donar sota abús d'alcohol o de substàncies.**
- **No es pot rebre mitjançant l'ús del poder coercitiu i/o el control.**
- **Hauria de ser explícit: l'absència de "sí" significa "no".**
- **No es pot comprar i vendre.**
- **Pot ser "revocat" en qualsevol moment de l'activitat sexual i/o pot referir-se a una acció concreta dins d'una activitat sexual consensuada.**

Mòdul 6:

Violència sexualitzada com a violència de gènere

Objectius	Visibilitzar la piràmide de la violència de gènere per fer visible com les diferents accions, tant verbals com físiques, que es representen a la pornografia són accions que en altres contextos es denominarien actes de violència. Identificar la violència sexualitzada com una forma de violència masclista.
------------------	--

Temps	30 minuts
--------------	-----------

Desenvolupament

Dibuixeu un iceberg a la pissarra i comenceu demanant al grup que doni exemples d'actes de violència que hagin vist en la pornografia convencional o que n'hagin sentit a parlar a d'altres persones o si s'imaginem que es produeixen amb freqüència a la pornografia (o no). Aneu col·locant les accions en la piràmide o iceberg de la violència.

Després pregunteu al grup:

- Com creus que es percebria el mateix tipus de conductes si algú ho fes a una altra persona en un entorn públic, al passadís de l'escola, a la feina o a casa? Com et sentiries si estiguessis exposat a aquests actes?

Ajudeu el grup a reflexionar sobre com la reproducció dels homes actius i dominants (els estereotips de gènere treballats) està connectada amb els elements de la violència a la pornografia.

- Quina podria ser la raó per la qual el porno conté tanta violència i violacions? Com es produeix aquest procés de normalització?
- Què en penses d'aquest porno que sovint mostra els homes conquerint dones de diferents maneres o que demostra que als homes els hauria d'agradar violar i/o dominar els altres? I que a les dones i als altres els hauria d'agradar ser violades i/o dominades?
- Què en penses? És una cosa que reconeixes?

La reflexió final ha d'anar dirigida cap al següent:

- La pornografia transmet i perpetua normes de masculinitat destructives i nocives que s'han de complir amb l'ús de la violència. En particular, promou la violència sexualitzada (per exemple, s'aprèn que no es necessita respectar un "no") i s'ensenya que la violència sexual és el que s'han d'esperar. En canvi, no ensenya als joves una sexualitat basada en el consentiment, el respecte, la igualtat, etcètera.
- Si creieu que seria útil, l'alumnat es pot dividir en grups més reduïts

Què ens podem trobar?

- Per a fer aquest exercici hauràs d'haver discutit i definit ja la violència de gènere.
- Indaga si l'alumnat pot connectar les seves reflexions amb les discussions prèvies que heu tingut sobre les normes de gènere, el poder i la violència.
- Al principi, per començar la conversa, podeu donar exemples de coses que poden passar, com ara un llenguatge abusiu/despectiu, algú que estiri els cabells d'una altra persona, algú escopint a algú altre, objectificació de la dona, etcètera.

- Si creieu que molts/es dels/les joves del grup no han estat en contacte directe amb el porno o per alguna altra raó no estan preparats per discutir la connexió entre violència i porno, podeu centrar-vos en l'abús verbal i la violència física esmentada en estadístiques de diferents estudis (com una bufetada, estirar els cabells, estrangular, escopir, etcètera) i parlar d'on posar-les a la piràmide.

MISSATGE CLAU

La pornografia reproduïx normes que defensen un ordre de poder en què els homes conquisten les dones. El que es considera violència sexualitzada en el “món real” és la norma en la pornografia.

Mòdul 7:

Abordatge de la pornografia

Mòdul 7.1: Mites i fets

Objectiu	Desconstruir els mites sobre la pornografia i reflexionar sobre com ens afecta.
Temps	30 minuts

Desenvolupament

Crea un qüestionari a través d'eines com Mentimeter o Kahoot per tal d'assegurar l'anonimat en les respostes.

Al qüestionari, s'ha d'introduir una llista d'idees que mostren diferents mites sobre la pornografia. Les respostes possibles seran "Mite", "Veritat" i "Tinc dubtes".

El professorat llegeix un mite, l'alumnat ha de respondre i les respostes es mostraran a una pantalla. Per cada mite el professorat donarà informacions per a poder desconstruir-lo. A continuació s'exposen les informacions correctes.

MITE	REALITAT
EL PORNO ÉS EDUCACIÓ SEXUAL	<p>La pornografia convencional es caracteritza per la violència, el sexisme, el racisme i la falta de comunicació i consens (per exemple, sobre les formes de protecció). Els preservatius i el diàleg sobre els riscos associats a actes sexuals gairebé mai apareixen en la pornografia. A més, reforça estereotips racistes, com la hipersexualització de les dones negres o la infantilització de les dones amb trets asiàtics.</p> <p>En la pornografia, la violència també és la norma: un estudi de 2010 va revelar que 9 de cada 10 de les pel·lícules pornogràfiques més populars contenien violència física, com bufetades amb la mà oberta, asfíxia, etcètera. Gairebé el 50% de totes les escenes contenia agressions verbals, com dir-li "puta", etcètera. Pràcticament totes les humiliacions, agressions i violència de la pornografia estan dirigides a les dones per part dels homes i les dones són coaccionades perquè apareguin com si gaudissin de la violència sexualizada.</p>

MITE	REALITAT
<p>LA PORNOGRAFIA NO AFECTA LES RELACIONS</p>	<p>La recerca ha identificat una correlació entre el consum de pornografia i, en general menor qualitat de les relacions. En les clíniques per a joves s'observa una tendència creixent a l'anomenada "disfunció erèctil induïda per la pornografia", en la qual els joves experimenten un retard en l'ejaculació, incapacitat per a excitar-se amb parelles reals i dificultat per a aconseguir o mantenir una erecció prou temps per a mantenir relacions sexuals.</p> <p>La pornografia actual produeix una visió distorsionada i inexacta de l'aspecte i el funcionament dels cossos d'homes i dones.</p> <p>Els consumidors de pornografia poden tornar-se crítics amb si mateixos i amb les seves parelles, adoptant expectatives poc realistes i perjudicials pel que fa a l'aparença i el comportament sexual. Totes dues persones poden acabar experimentant una falta d'autoestima, o sentir-se pressionats a participar en actes sexuals amb els quals se senten incòmodes, creient que aquests actes són "la norma". A més, la pornografia socialitza els espectadors masculins perquè vegin les dones com a objectes que han de complaure sexualment els homes. La recerca ha descobert que només el 10% de les escenes contenia comportaments positius com a petons, rialles, abraçades; de fet, aquestes escenes contenien una mitjana de quatre actes agressius. En la pornografia convencional, les dones són reduïdes a parts del cos que cal "picar", "rebentar", "estirar". Si traslladem aquests missatges a les relacions de la vida real, no és d'estranyar que, sobretot els homes, es vegin privats de la seva capacitat per a experimentar el romanticisme, la passió i la intimitat física i emocional amb una parella real, a més de tenir una creixent dificultat per a sentir excitació per les seves parelles sexuals. Les fantasies sexuals estan cada vegada més dominades per escenaris sovint més primitius i violents que les seves fantasies anteriors i en lloc d'utilitzar els seus sentits per a experimentar plaer amb la seva parella, havien d'imaginar que estaven en una pel·lícula porno.</p>

MITE	REALITAT
EL PORNO ÉS NOMÉS FANTASIA	<p>La gent argumenta que la pornografia és només una fantasia però per a fer pornografia, els pornògrafs utilitzen persones reals que participen en actes sexualitzadors reals que tenen conseqüències en la vida real. Les dones es veuen obligades a suportar actes sexualitzadors degradants, deshumanitzants i violents i la tasca de la dona és fingir que gaudeix amb tot el que se li fa al seu cos. El missatge que transmet la indústria pornogràfica és que el tipus de dones que existeixen en la pornografia volen i mereixen ser humiliades. Però darrere de títols hi ha una dona o una nena real, amb una història real, que es veu obligada a suportar la violència, el dolor i la humiliació.</p>

MITE	REALITAT
LA PORNOGRAFIA NO CAUSA VIOLÈNCIA	<p>Centenars d'estudis internacionals fets al llarg de 50 anys mostren una relació innegable entre el consum de pornografia entre nens i homes i l'augment de l'agressió sexual contra dones i nenes. Un metanàlisi de 2016 que combinava 22 estudis individuals de set països diferents va trobar una relació estadísticament significativa entre més consum de pornografia i un augment de l'agressió sexual, independentment de si la pornografia contenia violència física explícita o no. Els investigadors argumenten que això és conseqüència de la reïficació i degradació de la dona, existent, fins i tot, en escenes sense violència física explícita. En un altre estudi fet en 2016 entre 4.564 joves d'entre 14 i 17 anys de cinc països europeus, es va descobrir que la probabilitat que els nois cometessin abusos sexuals estava associada de forma significativament positiva al consum habitual de pornografia. L'estudi també va descobrir que els nois que veuen pornografia amb regularitat són significativament més propensos a tenir actituds de gènere negatives. D'aquesta manera, la pornografia dominant contribueix a actituds que trivialitzen la violència contra les dones i a comportaments que promouen la violència contra les dones. Les dones víctimes de la violència sexual dels homes donen testimoni que la pornografia serveix de catalitzador i inspiració per a l'agressió sexualitzada d'homes i joves.</p>

MITE	REALITAT
<p>VEURE PORNO POT CONVERTIR-SE EN UNA ADDICCIÓ</p>	<p>Les addiccions no només tenen a veure amb les drogues o l'alcohol, sinó també amb els continguts pornogràfics que modelen les actituds dels espectadors, que al seu torn afecten els comportaments. De fet, qualsevol que pateixi una addicció mostra una pèrdua de control sobre una activitat, perseguint-la compulsivament malgrat les conseqüències negatives. Una enquesta feta en 2001 per Msbnc.com va revelar que el 80% dels usuaris de pornografia considerava que passava tant de temps en aquestes pàgines webs que posava en perill la seva vida relacional o professional i alguns homes van declarar que cada vegada passaven més temps a Internet buscant material pornogràfic i masturbant-se. A mesura que es desenvolupa l'addicció, la persona necessita quantitats cada vegada majors de pornografia per a aconseguir un efecte plaent;</p> <p>Al mateix temps, es desenvolupa una tolerància fins a tal punt que es fa evident la necessitat de més i més "dosi" d'estímul per a satisfer l'ànsia i passant per crisi d'abstinència si perden l'oportunitat de consumir-ne, com també la necessitat de cada vegada menys quantitat de la "substància" per a desitjar-la intensament. Això condueix, en el cas de la pornografia, que les imatges que abans l'excitaven ja no tenen el mateix efecte i a un augment del desig, però no necessàriament del plaer associat al consum.</p>

PER A SABER-NE MÉS...

<https://prostitutionresearch.com/10-myths-about-porn/>

<https://theconversation.org/>

MISSATGE CLAU

Alguns afirmen que hi ha uns certs tipus de pornografia que no contenen humiliació, deshumanització ni violència contra les dones, i que es produeixen en igualtat de condicions. No obstant això, les pel·lícules amb aquesta mena de contingut són gairebé inexistents, i els continguts que pretenen ser "feministes" no són gratuïts, la qual cosa fa que aquest tipus de pornografia sigui pràcticament inaccessible per als/les joves. A més, no existeixen proves empíriques tangibles que validin la idea que l'anomenada pornografia feminista, alternativa o dirigida per dones es produeix en circumstàncies no coercitives.

Mòdul 7:
Abordatge de la pornografia

Mòdul 7.2: Analitzar el porno: categories, cossos, pràctiques

Objectiu	Analitzar que es mostra i el que queda sense mostrar en el porno.
Temps	30 minuts

Desenvolupament

A partir de les preguntes “Quina informació podem trobar sobre un vídeo pornogràfic? Què creus que mostra el porno?”, es proporcionarà el següent gràfic per a poder analitzar el que es veu en el porno i convidar-ne a l'anàlisi.

	HOMES	DONES
COSSOS		
RESPOSTA SEXUAL		
COMUNICACIÓ		
EXPRESSIONS D'AUTODESIG		
CATEGORIES		
PRÀCTIQUES SEXUALS		

Aquesta taula és binària perquè la pornografia acostuma a reproduir el binarisme de gènere o violències cap a les persones trans. Parla'n amb l'alumnat.

Preguntes per a la reflexió

- Què no apareix? Quins cossos o identitats queden invisibilitzats?
- Com es retraten les dones i com, els homes?
- Quins altres comportaments podem identificar que difereixen entre gènere?
- Què és real i que no?
- Com creus que afecta aquest tipus de porno? Ens afecta de manera diferent segons el gènere? Si és així, com?
- Quines persones reben més violències a la pornografia? Creus que altres persones es veuen afectades per la pornografia?”
- Què no es veu? Hi ha comunicació o consens?

MISSATGE CLAU

La pornografia consumida majoritàriament reproduïx i naturalitza les violències i els estereotips presents en la nostra societat, com la violència sexual vers les dones o els estereotips racistes. A més, mostra una resposta sexual immediata i sense procés, de manera que no hi ha espai per al consens.

Mòdul 7:
Abordatge de la pornografia

Mòdul 7.3: Analitzar el porno: la indústria

Objectiu	Reflexionar sobre qui guanya i qui perd quan es tracta de la producció i disseminació de pornografia i com les persones que participen en la producció de pornografia s'hi veuen afectades.
Temps	30 minuts

Desenvolupament

Dividiu la classe per parelles. Cada parella ha de parlar durant 10 minuts sobre qui pensen que són els guanyadors i perdedors de la pornografia, és a dir, qui creuen que hi surt guanyant i qui hi surt perdent. Han d'agafar un full en blanc i dividir-lo en dues columnes (guanyadors i perdedors). Caldrà que escriguin els seus pensaments a les respectives columnes. En acabat, fes una posada en comú (15'):

Preguntes per a la reflexió

- Per què creieu que són guanyadors/perdedors?
- Hi ha altres grups/persones afectats/des per la pornografia que no s'esmenten a la pissarra?

ELS ÚNICS GUANYADORS DE LA PORNOGRAFIA SÓN...

...els que guanyen diners amb l'explotació sexual i els perdedors són tots els/les altres.

Sobre el consum, la producció i la cultura de la pornografia:

- La pornografia és una indústria multinacional creada per homes per a homes, un mitjà que perpetua el desequilibri de poder sexualitzat en el qual els homes són presentats com a dominants i poderosos i les dones com a submises i impotents.
- Els propietaris de la producció i distribució de pornografia obtenen enormes beneficis i, per tant, tenen un incentiu per a integrar i normalitzar la pornografia.
- La indústria explota nenes i dones marginades i socioeconòmicament vulnerables que ja han estat exposades a diverses formes de violència física i sexual, inclosa la prostitució i el tràfic d'éssers humans. Als ulls de la indústria, la seva vulnerabilitat i la falta d'alternatives en faciliten l'explotació. A causa de la creixent digitalització de les nostres vides, la indústria s'està transformant i estan sorgint noves formes i maneres d'explotació sexualitzada, per exemple, OnlyFans, explotació a través de les xarxes socials, etcètera.
- Les dones en la pornografia i la prostitució comparteixen sovint el mateix rerefons: ser a la indústria del sexe no pot considerar-se la seva lliure elecció. Experimenten un dany físic i psicològic significatiu i tenen dificultats per a abandonar la indústria.
- Alls homes que són filmats per la pornografia se'ls ordena que degradin, deshumanitzin i exerceixin diferents formes de violència sexual contra les dones.

Les reflexions poden provocar sentiments difícils entre l'alumnat. És important mostrar comprensió i afirmar els sentiments, deixant clar que la indústria del porno és responsable de la violència en el porno, no de l'individu que la mira.

MISSATGE CLAU

En general, tota la societat perd quan aquesta última normalitza la violència dels homes contra les dones i la desigualtat entre dones i homes

Mòdul 8:

Si m'ha passat que...puc buscar ajuda

Aquest mòdul va dirigit a donar els recursos necessaris a les persones joves en cas que detectin que han viscut alguna situació de violència sexual o l'hagin exercida.

Aquí tens alguns recursos per a mostrar a l'alumnat:

- Unitat de Suport a l'Alumnat en situació de Violència. 900 923 098 i usav.educacio@gencat.cat
- AADAS: Associació assistència a dones agredides sexualment.
- Centre Jove d'Atenció a les Sexualitats. <https://centrejove.org/>
- Barcelona. Fundació Vicki Bernadet. Assessorament psicològic i jurídic. Barcelona.
- Fundació Salut i Comunitat: Violències sexuals. <https://www.violenciassexuales.org/>
- Atenció a les violències masclistes. 900 900 120
- Atenció a violència de gènere: 016
- Emergències: 112
- Centre Plural

QUÈ POTS FER?

En cas que alguna persona s'apropi al professorat per a demanar ajuda, en un procés de demanda de suport és important no forçar la persona, acompanyar-la, no culpabilitzar-la, escoltant-la activament i seguir el protocol d'actuació de cada centre educatiu.

Si una persona viu directament o és testimoni d'una situació de violència, tant dins com fora del centre educatiu o encara que no ho tingui clar, però ha sortit alguna inquietud és important demanar ajuda als adults de confiança i als serveis de suport ja que té dret a rebre una atenció especialitzada.

MISSATGE CLAU

Recorda que la violència sexual no és mai responsabilitat de qui la viu, sinó de qui l'exerceix. La violència sexual no és sexualitat ni sexe sinó violència i no té a veure amb posar límits sinó que algú altre els ha transgredit.

Mòdul 9:

Tancament

Objectiu	Conduir a les conclusions i reflexions finals de tot el procés.
Temps	30 minuts

Desenvolupament

Es convida cada alumne a reflexionar sobre els coneixements adquirits i mantenir una mirada cap als propers passos (pots recuperar la rutina de pensament del primer dia). Per a fer-ho, l'alumnat ha d'escriure en un full tres columnes i es demana que pensi en la formació rebuda i escriuin:

QUÈ SABIA ABANS	QUÈ HE APRÈS QUE NO SABIA	A QUINS CANVIS O A QUÈ M'AGRADARIA QUE EM PORTÉS
...

Una vegada que totes les persones ho hagin escrit, es posarà en comú per a la última reflexió final i fer-ne el tancament.

ÉS PROBABLE QUE...

...s'hagin quedat preguntes o qüestions obertes. Es convida a aprofitar aquest moment per a solucionar les inquietuds o proposar una transversalització dels continguts abordats al llarg del curs...i de la vida!

MISSATGE CLAU

Reforçar els coneixements adquirits i els canvis futurs.

Annex I: Campanyes publicitàries Mòdul 2.2

Annex II: Recursos

Recurs	Profesorat/ personal educatiu	Famílies	Altres	Jovent	Persones de +12	
1. It's Time We Talked: In the Picture https://itstimewetalked.com/in-the-picture/	X	X		X		AU
2. Pornography: talking about it with teenagers 12-18 years https://raisingchildren.net.au/teens/entertainment-technology/pornography-sexting/pornography-talking-with-teens#sharing		X				AU
3. Catching on Later https://fuse.education.vic.gov.au/ResourcePackage/LandingPage?ObjectId=3a7e444f-6e31-4a72-baf1-790bd6e4fe58&SearchScope=All	X					AU
4. I heard it 'round the internet: sexual health education and authenticating online information https://mediasmarts.ca/lesson-plan/i-heard-it-round-internet-sexual-health-education-and-authenticating-online-information	X					CA
5. The Fourth R https://youthrelationships.org/	X	X				CA
6. In the age of Google, is sex ed. necessary? https://mediasmarts.ca/blog/age-google-sex-ed-necessary	X					CA
7. On the Loose: A Guide to Life Online for Post-Secondary Students https://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/guides/on_the_loose.pdf	X					CA
8. Relationships and Sexuality in the Media https://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/lesson-plans/lesson_relationships_sexuality_media.pdf	X					CA
9. Sexuality and Romantic relationships in the Digital Age https://mediasmarts.ca/blog/sexuality-and-romantic-relationships-digital-age	X					CA
10. Ses offline https://www.argument.se/wp-content/uploads/ses-offline.pdf				X		SE
11. Reality Check https://reality-check.nu/	X	X		X		SE
12. Sexochrelationer.se - metodological material on sex education https://sexochrelationer.se/	X					SE

Recurs	Profes- sorat/ personal educatiu	Famílies	Altres	Jovent	Persones de +12	
13. Planet Porn: Making it easier to talk about porn https://bishtraining.com/planet-porn/			Responsi- ble adults			UK
14. Sex and Relationships Education (SRE) for the 21st Century https://www.sexeducationforum.org.uk/resources/advice-guidance/sre-21st-century-supplementary-advice	X					UK
15. Pornography – tips on how to address in SRE lessons https://www.tes.com/teaching-resources	X					UK
16. Childline: Online Porn https://www.childline.org.uk/info-advice/bullying-abuse-safety/online-mobile-safety/online-porn/					X	UK
17. We need to talk about pornography https://www.amazon.co.uk/Need-Talk-about-Pornography-Relationships/dp/184905620X	X		Youth workers			UK
18. Talking to your teen about porn https://www.familylives.org.uk/advice/teenagers/sex/porn		X				UK
19. NSPCC: Online Porn https://www.nspcc.org.uk/keeping-children-safe/online-safety/inappropriate-explicit-content/online-porn/		X				UK
20. Worried about your child and online porn? https://www.thinkuknow.co.uk/parents/articles/Worried-about-your-child-and-online-porn/		X				UK
21. Sexualization of young people https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20100408143023/http://www.homeoffice.gov.uk/documents/Sexualisation-of-young-people2835.pdf?view=Binary	X	X		X		UK
22. The Mix: Porn https://www.themix.org.uk/search/PORN/				X		UK
23. Online Pornography https://www.internetmatters.org/issues/online-pornography/		X				UK
24. Your Brain on Porn https://www.yourbrainonporn.com/	X	X		X		UK

Recurs	Profesorat/ personal educatiu	Famílies	Altres	Jovent	Persones de +12
25. Culture Reframed: Solving the public health crisis of the digital age https://culturereframed.org/		X			US US
26. How to Talk to Your Kids about Pornography https://www.amazon.com/Talk-Your-Kids-about-Pornography/dp/0986370843		X			US
27. Fight the New Drug https://fightthenewdrug.org/about/	X	X		X	US
28. Good Pictures Bad Pictures: Porn-proofing Today's Young Kids https://www.defendyoungminds.com/product/good-pictures-bad-pictures				X	US
29. Navigating Pornography Addiction: A Guide for Parents https://static1.squarespace.com/static/5146816de4b04055d30999b8/t/569a9724d8af100e85072fb2/1452971860313/Navigating+Pornography+Addiction-A+Guide+for+Parents.pdf		X			US

Funded by
the European Union

